

KINH TẾ - XÃ HỘI**DỰ ĐOÁN NÔNG NGHIỆP MỸ TỚI NĂM 2016/2017**

Trịnh Trọng Nghĩa

Tháng 2 vừa qua Bộ Nông nghiệp Mỹ công bố dự đoán phát triển nông nghiệp Mỹ trong 10 năm trước mắt, từ nay tới năm 2016/2017. Dự đoán được xây dựng trên cơ sở cho rằng, pháp luật hiện hành (kể cả Luật nông nghiệp ban hành năm 2002) còn hiệu lực trong suốt thời kỳ dự báo, có xem xét khả năng phát triển kinh tế trong nước và trên thế giới.

Đối với trong nước, dự báo cho rằng trong thời gian tới kinh tế Mỹ vẫn tăng trưởng, nhưng ở mức thấp, còn thu nhập của khu vực nông nghiệp có thể sẽ cao dần vì đang được nhà nước khuyến khích mở rộng quy mô gieo trồng các loại nông sản dùng làm nguyên liệu sản xuất nhiên liệu sinh học (cồn Ethanol và cồn Diesel) thay thế xăng dầu chạy ô tô, xe máy. Do vậy, khu vực này sẽ được giảm tải trợ cấp, và ngân sách nhà nước sẽ giảm dần thiếu hụt, nợ nhà nước cũng vậy. Nên kinh tế Mỹ vẫn là nền kinh tế đầu tàu thế giới, đồng USD sẽ lại lên giá, đặc biệt vào năm 2011 vì lúc này, giá dầu mỏ thế giới giảm nhiều, do đa số nước tìm được các nguồn năng lượng khác thay thế xăng dầu để giảm bớt phụ thuộc vào giá dầu của thế giới.

Đối với thế giới, dự đoán cho rằng, khủng hoảng vùng Trung cận đông có thể chưa chấm dứt ảnh hưởng xấu đến thị trường dầu mỏ thế giới, nhưng không phải vì thế mà giá dầu mỏ có thể leo thang liên tục vì giờ đây các nền nông nghiệp phát triển và các nước có công nghệ tiên tiến đua nhau tìm các nguồn năng lượng mới, sạch thân thiện với môi

trường như năng lượng mặt trời, năng lượng gió, năng lượng địa nhiệt, thủy triều, hạt nhân và năng lượng sinh học, tái sinh từ phế liệu phế thải nông nghiệp vừa giảm ô nhiễm môi trường, vừa giảm dần phụ thuộc vào xăng dầu nhập khẩu, vừa chủ động được các nguồn năng lượng phát triển kinh tế. Do vậy, dự báo cho rằng, tới đây kinh tế các nước sẽ vẫn tiếp tục tăng trưởng ở mức độ khác nhau tùy theo khả năng chủ động được các nguồn năng lượng, vật tư phục vụ sản xuất và đời sống ở mỗi nước.

Ví dụ, Liên minh châu Âu (EU) đặt mục tiêu tới năm 2010 sẽ dùng các nguồn năng lượng thân thiện với môi trường thay thế 5,75% xăng dầu, nhiên liệu hóa thạch, và dùng năng lượng tái sinh để thay thế 18% điện năng hiện đang sử dụng. Đặc biệt, Thụy Điển đặt mục tiêu phấn đấu tới năm 2020 sẽ trở thành nước đầu tiên trên thế giới phát triển nền kinh tế không phụ thuộc vào các nguồn xăng dầu nhập khẩu, nghĩa là bằng các nguồn năng lượng có thể tái tạo Thụy Điển sẽ thay thế tất cả các nguồn năng lượng hóa thạch trong nền kinh tế vào năm 2020.

Đó là cơ sở để Bộ Nông nghiệp Mỹ cho rằng, trong tương lai kinh tế Mỹ vẫn tiếp tục tăng trưởng, thu nhập của khu vực nông nghiệp vẫn ổn định, mặc dù chi cho khu vực nông nghiệp có thể tăng, phần trợ giá nông phẩm của chính phủ có thể giảm. Ví dụ, mức trợ giá giảm từ 8,8 tỷ USD năm 2006 xuống còn 2,1 tỷ USD năm 2007, nhưng bù lại giá nông sản có thể tăng vì các loại nông sản như ngô, đậu các loại và mía đường, ngày

càng được dùng nhiều vào sản xuất nguyên liệu sinh học ở Mỹ và trên thế giới thay thế xăng dầu chạy ô tô, xe máy. Do vậy, có thể có sự cạnh tranh gay gắt giữa ngành sản xuất lương thực thực phẩm và công nghiệp sản xuất cồn Ethanol từ nguyên liệu sinh học nếu nhà nước không có các biện pháp thích hợp để ngăn ngừa sự cạnh tranh này.

Dự báo đặc biệt quan tâm đến chương trình sản xuất cồn Ethanol của Chính phủ để chạy ô tô, xe máy, thay thế dần xăng dầu. Theo chương trình này, trong 10 năm trước mắt, mỗi năm Mỹ sẽ sản xuất 35 tỷ gallon cồn Ethanol (1 gallon = 4,5 lít), để thay thế 15% lượng xăng dầu chạy ô tô, xe máy. Theo phương án của Chính phủ Mỹ, để đạt mục tiêu này, Mỹ phải nâng diện tích gieo trồng ngô hiện nay lên 50 triệu ha. Còn theo các chuyên gia kinh tế khác, Mỹ phải nâng diện tích trồng ngô lên 80 triệu ha mới có thể đạt mục tiêu đề ra. Quốc hội Mỹ đang xem xét các biện pháp khuyến khích sản xuất nông nghiệp để tới năm 2030, mỗi năm Mỹ có thể sản xuất được 60 tỷ gallon cồn Ethanol thay thế xăng dầu. Nếu Mỹ chuyển sang dùng nhiên liệu sinh học thay thế hoàn toàn xăng dầu để giảm mạnh ô nhiễm môi trường theo tinh thần nghị định thư Kyoto, thì Mỹ phải nâng diện tích gieo trồng hiện nay (430 triệu ha) lên trên 2 lần.

Dự báo còn quan tâm đến nhiên liệu sinh học, ưu tiên đầu tư cho khu vực nông nghiệp làm ra nguyên liệu (ngô, mía đường, đậu các loại) sản xuất cồn Ethanol. Trong đó, dự kiến tới năm 2016 lượng cồn Ethanol làm ra từ ngô sẽ đạt trên 12 tỷ gallon (nhiều hơn 2 lần năm 2005). Còn sản xuất cồn Diesel bằng đậu nành, tới năm 2011/12 sẽ đạt 700 triệu gallon.

Năm 2006 sản lượng ngô của Mỹ đạt 10,5 tỷ Pound (1pound = 0,454 kg), gần 1/5 số này được dùng sản xuất cồn Ethanol - được 5 tỷ gallon. Các chuyên gia cho rằng, nếu các xí nghiệp đang cải tạo cơ cấu và các nhà máy đang xây dựng để sản xuất cồn Ethanol đến năm 2008 đều bắt tay vào

hoạt động, thì ít nhất là sản lượng ngô của Mỹ trong năm này (2008) sẽ được dùng sản xuất cồn Ethanol.

Dự báo cho biết, tới năm 2016 sản lượng ngô dùng để sản xuất cồn Ethanol sẽ lên tới 110 triệu tấn, nghĩa là trên 1/3 mùa màng ngô ở năm này sẽ được dùng sản xuất nhiên liệu sinh học thân thiện với môi trường. Trong 5 năm tới, bình quân mỗi năm có khoảng 37 triệu tấn, hay 16% sản lượng ngô được dùng sản xuất cồn Ethanol thay thế xăng dầu.

Do vậy, dự báo cho rằng, trong thời gian đầu, đi đôi với sản lượng ngô dùng nhiều để sản xuất nhiên liệu sinh học là việc giảm sản lượng ngô dùng làm bánh kẹo, chế biến thức ăn gia cầm, gia súc, nhưng thời kỳ sau khi diện tích gieo trồng ngô đã tăng lên thích hợp, tình trạng mất cân đối cung cầu ở cả hai khu vực (sản xuất cồn Ethanol và sản xuất thức ăn gia súc, gia cầm, thực phẩm) sẽ không còn nữa.

Ngoài ra, đậu nành cũng được khuyến khích sản xuất vừa để sản xuất cồn Diesel thay thế dầu Diesel, vừa để làm thực phẩm cho người và gia súc, gia cầm thay cho lượng ngô bị khan hiếm trên thị trường. Nhiều vùng đất mới khai hoang sẽ được dùng gieo trồng các cây nông nghiệp lấy nguyên liệu chế biến cồn Ethanol và cồn Diesel, những loại cây năng suất thấp ở các năm vừa qua sẽ không được gieo trồng ở các vùng đất mới. Dự báo cho biết, tới năm 2016 sẽ có 16 triệu ha được xếp vào Chương trình bảo tồn quỹ ruộng đất của Chính phủ, nghĩa là nhiều hơn năm 2005 - 1 triệu ha.

Do nhu cầu diện tích gieo trồng các loại cây dùng làm nguyên liệu sinh học tăng, cho nên diện tích gieo trồng lúa mì, lúa mạch có thể giảm, làm lúa mì, lúa mạch dùng làm lương thực thực phẩm có thể tăng chậm hơn tốc độ tăng dân số Mỹ, do vậy cơ cấu lương thực thực phẩm Mỹ có thể bị thay đổi. Sau khi tăng mạnh vào năm 2010, sản lượng lúa mì, lúa mạch dùng làm thức ăn gia súc gia cầm sẽ bị giảm vì lúc này giá ngô rẻ hơn giá lúa mì, lúa mạch, do diện tích gieo trồng

ngô đã được mở rộng, ngô dùng cho sản xuất cồn Ethanol gần như bão hòa.

Trong những năm đầu thời kỳ dự báo, do ngô dùng nhiều cho sản xuất cồn Ethanol, cho nên kim ngạch xuất khẩu ngô bị giảm. Ở thời gian sau, do diện tích gieo trồng ngô đã được mở rộng, lượng ngô dùng sản xuất nhiên liệu sinh học đã dồi dào, cho phép Mỹ đẩy mạnh xuất khẩu ngô để đáp ứng nhu cầu ngô gia tăng trên thị trường thế giới.

Kim ngạch xuất khẩu lúa mì, lúa mạch của Mỹ sẽ tăng vì nhu cầu và dân số thế giới tăng, nhưng thị phần của Mỹ trên thị trường lương thực thế giới không thay đổi vì sản lượng lương thực của các nước đều tăng nhờ tiến bộ khoa học công nghệ.

Về đậu nành, trong thời gian trước mắt vì diện tích gieo trồng đậu nành một

phần bị chuyển sang trồng ngô, cho nên sản lượng đậu nành có thể bị giảm, làm giá đậu nành tăng. Do vậy, chi phí sản xuất cồn Diezel ra từ đậu nành có thể cao. Theo tính toán của các chuyên gia kinh tế Anh, 1 lít cồn Diezel làm ra từ đậu nành ở Mỹ đắt hơn 0,39 xu 1 lít dầu Diezel lấy ra từ dầu mỏ. Do vậy thị phần của Mỹ trong kim ngạch xuất khẩu đậu nành của thế giới vào năm 2016 giảm, chỉ còn khoảng 1/2 mức trong thời gian 2006/2007. Dự trữ đậu nành trong thời gian 2016/2017 cũng giảm, dự đoán còn 6,3 triệu tấn vào cuối năm.

Sau đây là một số chỉ tiêu kinh tế nông nghiệp Mỹ bình quân trong thời gian 2002/03 - 2006/07, dự đoán trong thời gian 2010/11 và 2016/17.

Chỉ tiêu	Năm	2002/03-2006/07 (bình quân)	2010/11 (dự đoán)	2016/17 (dự đoán)
Lúa mì, lúa mạch				
Diện tích gieo trồng (triệu ha)		14,9	20,1	20,1
Năng suất mùa màng (tấn/ha)		2,7	2,9	3,0
Sản lượng (triệu tấn)		54,5	58,6	61,1
Nhu cầu (triệu tấn)		31,4	36,1	33,7
Dùng cho chăn nuôi (triệu tấn)		4,3	8,2	5,0
Xuất khẩu (triệu tấn)		27,3	26,5	30,0
Thị phần Mỹ trong kim ngạch XK thế giới (%)		24,7	21,5	11,6
Dự trữ ở cuối năm (triệu tấn)		14,0	13,1	13,0
Giá cả tại trang trại (USD/tấn)		133	160	167
Ngô				
Diện tích gieo trồng (triệu ha)		29,1	33,5	33,5
Năng suất mùa màng (tấn/ha)		9,2	10,0	10,7
Sản lượng (triệu tấn)		267,7	333,9	357,9
Nhu cầu (triệu tấn)		222,3	284,0	300,2
Trong đó: - dùng chăn nuôi		150,8	146,0	151,7
- dùng sản xuất cồn Ethanol		36,8	101,6	110,4
Xuất khẩu (triệu tấn)		49,0	48,9	57,1
Thị phần Mỹ trong kim ngạch XK thế giới (%)		62,3	57,1	59,7
Dữ trữ cuối năm (triệu tấn)		35,9	16,2	20,4
Giá cả tại trang trại (USD/tấn)		93	140	130
Đậu nành				
Diện tích gieo trồng (triệu ha)		29,4	27,5	27,4
Năng suất mùa màng (tấn/ha)		2,7	2,9	3,1
Sản lượng (triệu tấn)		79,5	79,2	84,0
Nhu cầu (triệu tấn)		49,8	56,3	60,2
Xuất khẩu (triệu tấn)		29,6	23,0	23,6
Thị phần Mỹ trong kim ngạch XK thế giới (%)		43,7	27,1	23,2
Dữ trữ cuối năm (triệu tấn)		8,5	6,5	6,3
Giá cả tại trang trại (USD/tấn)		222	257	248

Nguồn: Dự đoán nông nghiệp Mỹ 10 năm tới. Biki-số 38/07.